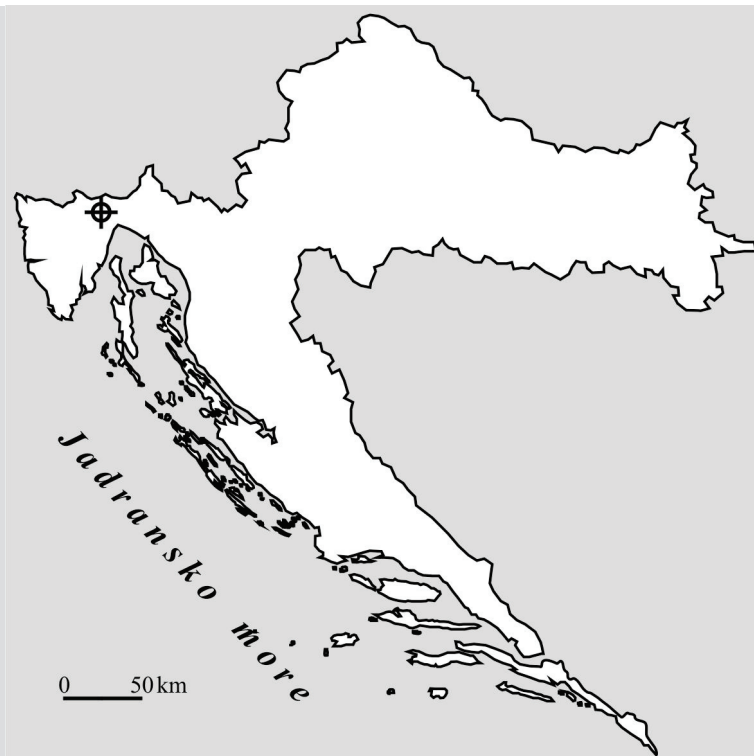

JAMA U BIRBOVOJ DRAGI

PIŠE: Ivan Glavaš
Speleološka udruga "Spelunka"
Veprinac

Detalj tijekom istraživanja jame

foto: Ivan Glavaš

Uvod

S obzirom da se u posljednje dvije godine Jama u Birbovoj dragi sve češće spominje u speleološkim krugovima Istre pa i šire, unatoč istraživanjima koja su u tijeku, nameće se potreba da se o njoj napiše nekoliko rečenica kako bi se javnost upoznala s aktivnostima koje se provode na tom dijelu Čićarije.

Naziv, lokacija te kako je sve počelo

Birbova draga je velika izdužena udolina u posjedu obitelji poznate pod nadimkom Birbi iz sela Račja Vas. U samoj dragi nalazi se nekoliko speleoloških objekata obrađenih još za doba talijanske vlasti. Jedna od njih je vjerojatno i jama o kojoj je riječ, međutim o njoj nisu nikada pronađeni detaljniji podaci. Ulaz u jamu nalazi se 700 m sjeverno od sela Račja Vas odnosno 1550 m u smjeru istok-jugoistok od Jame kod Rašpora, na 730 m nadmorske visine. U proljeće 2002. godine, obilazeći taj kraj, na ulaz nailaze speleolog Nenad Kuzmanović zajedno s mještanom sela Prapoče Zoranom Šverkom, čovjekom koji nam je pokazao stotinjak speleoloških objekata te nesebično pomagao pri otvaranju (kopanju) nekolicine zatrpanih objekata. Tako je započela priča o jami koju smo, sasvim predvidljivo, nazvali Jama u Birbovoj dragi. Nakon pet godina istraživanja, dakako s ponekad i velikim stankama, istražena je do dubine -293 m i dužine 1001 m. Jamu karakterizira česta izmjena uskih meandara i manjih vertikalnih skokova te još mnoštvo prolaza i kanala uz čije bi opisivanje ovaj časopis kojeg čitate bio barem dvostruko deblji dok bi se ono malo dinamike koju članak posjeduje izgubilo u bespućima spomenutih prolaza...

Kratak kronološki pregled istraživanja

U 2002. godini u nekoliko se navrata istražuje dvjestotinjak metara kanala dok je najveća dosegnuta

dubina bila oko 70 m. Kada nije bilo dovoljno vremena za daljnja istraživanja glavnog kanala u jamu se odlazilo s ciljem penjanja dimnjaka na ulaznim dijelovima i crtanja nekih sporednih kanala manjih dimenzija. Iako se svojom dužinom od dvjestotinjak metara već polako isticala u mnoštvu jama vertikalnog karaktera na Čićariji, dojam da će svaki čas "stati" bio je snažno prisutan, a specifična morfologija te nedostatak konkretnije cirkulacije zraka nisu istraživače poticali na brži povratak.

Početakom 2003. godine crtalo se još neke dijelove te nastavilo istraživati oštar meandar u kojem se stalo prošlog puta. Iza meandra, na 240 m od ulaza i oko 80 m dubine, blatni kameni blokovi urušeni u nastavku meandra djelovali su kao kraj našeg sna o velikoj jami. Uspjevši se ipak provući mimo njih uslijedili su novi meandri pa niski zasigani prolazi koji su također nagovještavali da se bliži kraj. Umjesto kraja, nakon spomenutih prolaza (Sklek kanali), nemalo nas je iznenadila i razveselila široka vertikala duboka 30-ak metara. Nakon dva tjedna i mnoštva opreme sišlo se niz 40-metarski skok te niz manjih vertikalnih skokova od kojih su samo rijetki opremani užetom zbog želje da se prodre što dalje. Dosegnuta je dubina od 180-ak metara. Voda se dalje gubi kroz usku i dugu pukotinu za čije je proširenje potrebna količina eksploziva izražena u tonama. Tako je jama dobila kakvo-takvo dno koje je u nama ugasilo gotovo svaku nadu za pronalazak daljnjeg nastavka glavnog kanala. No ipak, danas se taj dio jame zove "Staro dno". Narednih godinu dana, tj. do sredine 2004. godine u jamu se ulazilo nekoliko puta, ali nisu registrirana nikakva relevantnija istraživanja. Volja za povratak na dno nije bila velika, pogotovo zbog obaveze dovršetka nacрта. Unatoč svemu, u glavi jednog od nas sve se češće javljala vizija nastavka jame koji bi se trebao nalaziti desetak metara iznad suženja na tadašnjem dnu. Rečeno - ispenjano. I doista, u lipnju 2004. godine ispenjavanjem 10-ak m u visinu ušlo se u više, fosilne dijelove te se stalo u pukotini kojoj se ne vidi niti dno niti strop. Mogućnost za daljnje istraživanje bila je opet prisutna. Tako se do kraja godine, kroz dvije akcije u trajanju od 15 odnosno 18 sati istražio još dugi niz manjih skokova i meandara te se doseglo aktualno dno jame. Radi se o maloj prostoriji (oko 5x5m) iz koje je zasigurno kretao novi meandar sve dok ga veliki saljev odozgo nije gotovo potpuno zatvorio. Voda se gubi kroz lokvicu u podu dok 1 metar iznad lokvice postoji rupica kroz koju je prolaz nemoguć te

Detalj tijekom istraživanja jame

foto: Ivan Glavaš

kroz koju je nemoguće procijeniti postoji li iza uskoro proširenje. Nakon prvog silaska na dno i malog razočaranja, 30 m iznad dna uočavamo ulaz u fosilni kanal do kojeg se treba popeti nekoliko metara iz male dvorane u meandru. Zbog nedostatka opreme to odgađamo za neku drugu priliku. Tako 2004. godinu ostavljamo iza nas s nacrtom izrađenim do 240 m dubine i oko 650 m dužine.

U siječnju 2005. održane su dvije napore akcije u trajanju od 20 i 22 sata. Ispenjalo se do fosilnog kanala i istražilo 180-ak metara u dužinu. Kanal je u prosjeku širok metar i visok nešto manje od toga. Izrazito je suh i većim se dijelom stalno uspinje dok se zadnjih 20-ak metara spušta do manjeg skoka ispod kojeg treba kopati, a prisutna je

i manja cirkulacija zraka. U te dvije akcije dovršen je nacrt svih navedenih dijelova: konačna dubina jame je -293 m i dužina 1001 m. Po našem neskromnom sudu, pronalazak ovakvog objekta na Čićariji ekvivalent je pronalasku objekta dubljeg od 1000 m na primjerice Velebitu.

Do ponovnog odlaska na dno prošle su, a da toga nismo bili ni svjesni, pune dvije godine. Bilo je rijetkih posjeta jami od čega možemo izdvojiti tehničko penjanje jednog dimnjaka oko 45 m u visinu, što ga ujedno čini najvećom vertikalom trenutno istraženom u jami. Utjehu smo u međuvremenu potražili u susjednoj Jami kod Rašpora gdje se penjalo na mnoštvu mjesta i istražilo više stotina metara jako zahtjevnih kanala.

ISTRAŽIVANJA

Tlocrt jame u Birbovoj dragi i selo Račja Vas

U proljeće 2007. konačno se odlučujemo vratiti na dno Birbove jame s ciljem proširenja završnog suženja. Nakon nekoliko sati rada jedan se speleolog uz nemalo muka gotovo našao na drugoj strani suženja, no to mu ipak nije pošlo za rukom. A da nije bilo njegovih kolega koji su ga držeći za noge nekako iščupali nazad, ovaj članak danas ne biste čitali! Ipak, bila je to prilika kada je ustanovljeno da se jama iza 3 m dugog suženja nastavlja i proširuje te spušta još nekoliko metara do jezerca. Uz još nekoliko sati rada postoji nada se da ćemo suženje proširiti na ugodnije dimenzije i možda uskoro i ovo dno nazvati "Staro dno". Tijekom posljednjeg posjeta, također u proljeće 2007., cilj je bio malo poviše dna ispenjati do još jednog otvora, ali zbog raznih subjektivnih okolnosti to nije ostvareno pa se započelo s penjanjem jednog pritoka na -210 m. Sve aktivnosti nastaviti će se vjerojatno u jesen.

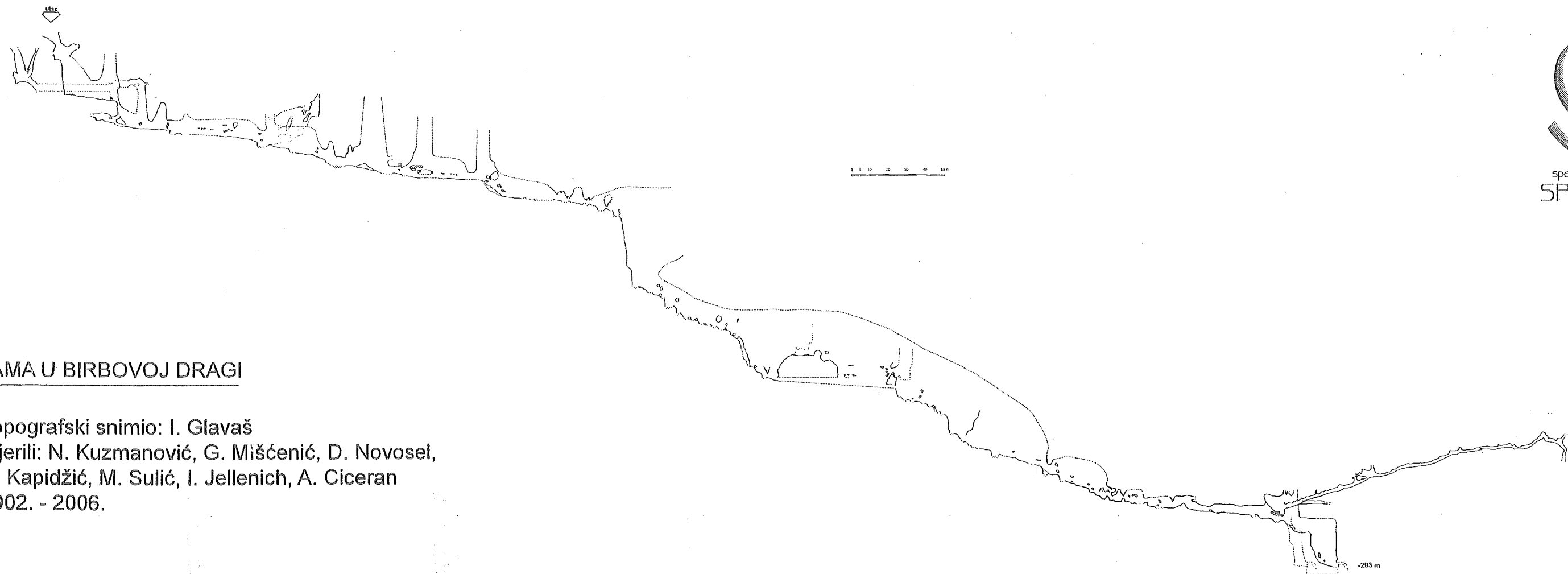
Akteri

Jamu su minulih pet godina posjetili razni speleolozi, održana je i vježba riječke stanice Gorske službe spašavanja i teško je nabrojati sve ljude koji su ušli u jamu. Ograničit ćemo se na one koji su sudjelovali na bilo koji način u istraživanjima, a to su u prvom redu Nenad Kuzmanović i autor ovog članka koji su bili prisutni u svih dvadesetak akcija. Nadalje, učestalošću svoje nazočnosti, sljedeći speleolozi: Matej Mirkac, Ozren Dodič, Dalibor Reš, Rudi Reš, Igor Jellenich, Gorana Mišćenić, Maja Kriška, Nikola Gruborović, Antonio Ciceran, Marco Sticotti, Dinko Novosel, Igor Markanjević, Ana Čalić, Zoran Brajković, Martina Borovec, Maja Sulić i Alen Kapidžić. Svi su oni odigrali svoju manju ili veću ulogu u ovoj priči te im od srca hvala. Zahvala ide i Ediju Cerinu, vlasniku konobe u Račjoj Vasi, koji nam je bio na usluzi u bilo koje doba dana i noći, okrepljujući nas hranom i pićem te strpljivo slušajući naše doživljaje kada bismo se umorni do neprepoznatljivosti vraćali s novim vijestima iz ćićarijskih "dubina".

SUMMARY

Jama in Birbova draga (-293 m)

Pit in Birbova draga is at the moment second deepest pit in Istria with -293 m and one of the longest with 1001 m length. Research in pit are still in progress, but performed very slowly and periodically because of complicated morphology. This article shortly described finding and research of Pit in Birbova draga with intention to inform speleological public with activities and results. Chronologically all relevant research has been described in period since spring 2002 till spring 2007 year.

JAMA U BIRBOVOJ DRAGI

Topografski snimio: I. Glavaš
Mjerili: N. Kuzmanović, G. Mišćenić, D. Novosel,
A. Kapidžić, M. Sulić, I. Jellenich, A. Ciceran
2002. - 2006.